5 bani în România.- 10 bani în străinătate I C G B

8 PAGINI

Anul XXXII.-- N-rul 167. --Vineri 20 Junie 1914

ABONAMENTE
ROMÂNIA: Lei 4.65 / 9.15 / 18.—
STRĂINĂTATE: Lei 10.- / 20.- / 40.-
3 luni / 6 luni / Un an

UNIVERSUL

CELE DIN URMĂ STIRI DIN LUMEA ÎNTREAGĂ
TELEGRAFICE ŞI TELEFONICE

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN

ANUNCIURI
PAGINA III
Linia corp. 7 Bani 50
Idem pag. IV „ 40
Inserţii şi reclame 3,50 linia
Anunturi sau informaţiuni mortuare după mărime dela 80-150 lei

Redacţia şi Administraţia: — Bucureşti — 11. Brezoianu. 11

Viata arhiducelui Franz Ferdinand

COPILARIA

Victima nenorocită a atentatului din Serajevo, arhiducele Franz Ferdinand s'a născut la 18 Decembrie 1863 în romanticul palat Herberstein din Graz, ca fiu al arhiducelui Carol Ludovic şi a celei de a doua soţie a sa, Maria Anunciata, fiica regelui Ferdinand al doilea. In botezul născut primi numele de Francisc Ferdinand Carol Ludovic Iosif Maria.

Mama lui muri la 4 Maĭ 1871, după ce mai dete naştere la doi băeţi şi unei fete: Arhiducii Otto şi Ferdinand Carol şi arhiducesa Margareta Sofia.

In vara anului 1873, arhiducele Carol Ludovic se căsători pentru a treia oară cu fiica regelui Portugaliei Don Miguel de Braganza, Maria Terezia. Tânăra soţie, care era în vârstă numai de 18 ani, a fost o mamă bună pentru sărmanii orfani, pe cari îi iubea tot aşa de mult ca şi pe copiii ei: arhiducesele Maria Anunciata şi Elisabeta.

Arhiducele primi o educaţie serioasă de la instructorii săi, contele Ferdinand Dyenfeld, dr. Gottfried Marschall, dr. de Beck, etc. Munca serioasă a zilei, care se făcea cu multă severitate, era înveselită de agremente familiare plăcute, de jocuri vioaie în vastul parc al palatului, de surprize pe cari numai inima iubitoare a părinţilor ştiu să le facă copiilor. Arhiducele Franz Ferdinand a avut o copilărie senină şi veselă, de care în general copiii din familiile domnitoare nu prea au parte. Sufletul copilului se desvoltă liber, liber de cătuşele grele al convenţionalului, ascultând numai de impulsiunile inimei sale iubitoare şi generoase.

Ca mic copil, arhiducele Franz Ferdinand era mult mai aşezat şi mai serios decât fraţii lui şi era caracterizat de o oarecare rezervă. Se ocupa de predilectie cu ştiinţele naturale şi în curs de câţiva ani coleţionă un adevărat muzeu în apartamentul ce-l ocupă în palatul tatălui său din Favoritenstrasse în Viena.

CARIERA MILITARA

Urmând tradiţia casei de Habsburg, el intră în armată la vârsta de aproape 15 ani, ca sublocotenent în regimentul 32 de infanterie, proprietatea onorifică a ducilor de Este, al căror nume îl moşteneşe Franz Ferdinand după moartea ultimului duce de Modena, Francisc V, la 1875. In 1883 Franz Ferdinand a fost mutat în arma cavaleriei în regimentul de dragoni n-rul 4, cu garnizoana în Salsburg.

In vremea aceea arhiducele era un personaj foarte popular în toată Austria, unde făcea dese călătorii veşnic în companiia prietenului său, contele Wurmbrand. Arhiducele rămase 5 ani în acest regiment, ducând viaţa ofiţerilor aristocraţi din cavalerie, fără a fi apăsat de grija înaltei misiuni, de care nici nu bănuia că are să-i fie încredinţată în curând. Aci a trăit arhiducele cei mai veseli ani din viaţa sa, şi a fost o deosebită atenţiune din partea împăratului când la 6 August 1913 i-a dăruit chiar acest regiment.

In toamna anului 1888 a fost înaintat la gradul de maior în regimentul de infanterie n-rul 102 din Praga.

PROCLAMAREA CA MOŞTENITOR

Atunci s'a petrecut un eveniment care a surprins întreaga lume: moartea misterioasă a arhiducelui moştenitor Rudolf, singurul copil al împăratului Franz Iosef, întâmplată la 29 Ianuarie 1889.

Acest trist eveniment a avut o înrâurire hotărâtoare asupra vieţii arhiducelui Franz Ferdinand, care cu o zi după tragedia din Mayerling a fost proclamat moştenitor prezumtiv al Austro-Ungariei, chemat să domnească odată pe unul din cele mai puternice tronuri din Europa.

Adevăratul moştenitor al tronului era tatăl său, cel mai de aproape ajunt al lui Franz Iosef, care însă după toate probabilităţile şi calculele omeneşti nu putea să mai ajungă pe tron, când în considerare rigurozitatea împăratului. Tatăl său fiind şi într'o vârstă înaintată, se lua ca sigur că dacă ar ajunge pe tron, ar abdica în favoarea fiului său tânăr şi plin de energie, urmând exemplul tatălui său, al arhiducelui Francisc Carol.

Sarcina grea ce-l aştepta pe arhiduce şi pentru mânuirea sceptrului ce urma să-i fie încredinţat odată, cerea o pregătire mai vastă, o adâncă cunoaştere a oamenilor, a politicei şi a situaţiei şi relaţiunilor dintre diferitele state.

In vederea acestui lucru a şi fost înaintat în rangul de colonel în regimentul 9 de husari din Odenburg, unde a învăţat ungureşte. Aci a rămas doui ani, până la 1892, când a fost înaintat la rangul de general de brigadă.

Până atunci arhiducele rămâne puţin cunoscut în afară de cercurile militare. Călătoria împrejurul lumei, pe care a început-o în 1892, atrase atenţiunea întregei lumi asupra sa.

Această călătorie, care corespundea intenţiunilor celor ce aveau chemarea să conducă completarea educaţiei arhiducelui spre a-l face apt de domnie, era şi rezultatul dorinţei sale expresse. Pe deoparte avea ocazie în această călătorie să satisfacă marea sa pasiune de vânător şi pe de altă parte să-şi mărească cunoştinţele zoologice ce le poseda şi să-şi completeze bogata colecţie de plante şi animale ce o poseda, şi după cum spune în prefaţa scrierei sale „*Ziarul călătoriei mele în jurul pământului*“ (2 volume): „Nu curiozitatea, care îl mână pe troteur în jurul pământului; nici dragostea pentru vânătoare; nici dorinţa de a vedea dincolo de Ocean spectacole ciudate şi strălucire exotică m'au determinat să rămân departe de patria mea aproape un an de zile. Ceea ce m'a determinat este străduinţa să pot învăţa din observarea nemijlocită a altor continente, din cunoaşterea imediată a organizaţiilor de stat străine, din atingerea cu popoare şi oameni cu cultură şi moravuri străine să gust operele unei arte ciudate şi a farmeculuĭ lor“.

La 15 Decembrie 1892 s'a îmbarcat pe crucişătorul „Împărăteasa Elisabeta“ la Trieste, începând lunga călătorie.

Cele două volume, ale ziarului său de călătorie, publicate la 1895, nu sunt atât de valoroase numai prin calităţile de excelent literat ale arhiducelui, ci sunt preţioase prin paginile de reflexii pur subiective cari aruncă o lumină vie asupra vieţii intime sentimentale şi de cugetare ale autorului, lăsând să se tragă concluzii asupra personalităţii intelectuale a arhiducelui Franz Ferdinand.

O puternică şi dureroasă nostalgie, un dor nepotolit de patrie vibrează din paginile acelei cărţi, şi nu cred că bătăile repezi ale inimei autorului cari se simt cu atâta putere în capitolul „*Seara de Crăciun pe mare*“ să nu înmoaie scoarţa de indiferentism forţat a noueĭ generaţii blazate. Un val de căldură porneşte parcă de la inimă citind rândurile simple, dar atât de sincere, unde arhiducele visează trist pe bordul vasului ce merge spre necunoscut în noaptea sfântă a naşterii Mântuitorului.

In primăvara anului 1894, arhiducele a fost numit comandant al brigadeĭ 38 din Budweis. După un an se îmbolnăvi însă grav şi fu trimis de medici la Meran, Lussin, Ajaccio şi însfârşit în Egipt. Aci petrecu el iarna anului 1895/96. Aci primi şi vizita părinţilor săi, cari se interesau cu îngrijorare de starea lui. Acest voiaj a fost însă fatal bătrânului arhiduce, care se îmbolnăvi în Palestina şi muri la Viena în 19 Maĭ 1896. Franz Ferdinand simţi îndoit durerea pierderei iubitului său părinte, sosind cu 3 ore după înmormântare.

Incetul cu încetul arhiducele se recreă şi la 1897 luă parte la serbările jubilare ale împărătesei Victoria, ca reprezentant al împăratului.

In anul 1896 fu înaintat la rangul de mareşal şi conduse în 1898 manevrele din Banat, când rosti memorabilele cuvinte: „*Aştia sunt bravii mei români*“, după ce prin intervenţia unui regiment românesc se hotărâse soarta luptei.

La 1900 se petrecu al doilea mare eveniment, care avu o şi mai mare înrâurire asupra vieţeĭ arhiducelui moştenitor.

CASATORIA ARHIDUCELUI

Căsătoria arhiducelui a fost o căsătorie din iubire, şi dragostea care lega pe cei doui soţi va rămâne pentru totdeauna în analele istoriei.

Arhiducele Franz Ferdinand era în vârstă de 36 de ani când întâlni în casa unchiului său, arhiducele Frederic, pe d-şoara de onoare a arhiducesei Isabella, contesa Sofia Chotek.

Idila de dragoste a perechei de mai târziu a început într'o zi ploioasă de Octombrie. Arhiducele privea visător la ploaia ce se cernea mărunţă pe peisajul trist ce se deschidea în faţa castelului Weilberg din Baden; când intră în acea cameră contesa de Chotek şi azcăudu-se într'un colţ lucra o broderie, Franz Ferdinand rămase multă vreme fără să observe prezenţa d-şoarei de onoare a mătuşei sale. Era atât contrast între drăgălăşia fragedă şi calmă a contesei şi între privelişteа de afară, unde vântul vuia furios luptându-se cu munţii de nouri. Arhiducele privi cu mai mult interes pe contesă şi în convorbirea vie ce urmă, descoperi mari calităţi sufleteşti şi o vastă cultură împerechiată cu o mare drăgălăsenie şi având sufletesc, pe cari contesa le ţinea ascunse cu o văditâ modestie.

De atunci vizitele arhiducelui în castelul de la Weilburg deveniră tot mai dese, şi ţinta acestor vizite nu mai era necunoscută stăpânilor castelului.

Intr'una din zile arhiducele o găsi singură pe contesă şi îi mărturisi dragostea sa. Contesa înlăcrămată îl rugă să n'o nenorocească. Numai cu mare greutate putu arhiducele să o convingă pe contesa, obişnuită cu uşurătatea membrilor familiilor domnitoare, că intenţiile sale sunt curate şi nobile, că vrea să o ia de soţie — sau să moară.

Cu o energie cu adevărat habsburgică, cu o tenacitate extraordinară reuşi să dărâme obstacolele cari îl despărţeau de iubita inimeĭ sale şi la 1 Iulie 1900, îşi celebră căsătoria în castelul din Reichstadt.

RENUNTAREA LA TRON PENTRU URMAŞII SAI

Renunţarea oficială la tron pentru urmaşii săi direcţi, pe care trebuia să o facă în conformitate cu regulamentul Caseĭ de Habsburg, căsătoria sa fiind morganatică, a avut loc la 28 Iunie 1900 în prezenţa împăratului şi a înalţilor demnitari din Austria şi Ungaria.

Arhiducele moştenitor trebui să declare în mod solemn că recunoaşte căsătoria sa de morganatică şi, în conformitate cu sancţiunea pragmatică, soţia şi viitorii săi copii renunţă la tron.

La 10 Octombrie s'a discutat în Camera ungară proectul de lege referitor la această renunţare şi atunci decedatul şef al partidului independist, Franz Kossuth, a declarat în numele partidului său că nu recunoaşte această renunţare, în legile Ungariei necriştând noţiunea de căsătorie morganatică.

Au mai luat cuvântul şi alţi deputaţi cu acea ocaziune, accentuând că nu recunosc morganatismul căsătoriei arhiducelui moştenitor, trăgând concluziunea că copiii arhiducelui moştenitor vor avea dreptul la succesiunea tronuluĭ Ungariei

O CASNICIE IDEALA

In ziua căsătoriei, împăratul, care văzu că e vorba de alegerea unuĭ om întreg şi nu de un foc de pae, de o pasiune trecătoare, a conferit conteseĭ titlul de ducesă de Hohenberg.

Din ziua aceia, tânăra pereche s'a retras în poeticul castel dela Konopişt de lângă Benesan, unde duceau cea mai ideală căsnicie, în mijlocul copiilor lor pe cari îi iubeau foarte mult. Arhiducele găsise în contesa Chotek nu numai o soţie iubitoare, tânără şi frumoasă ci şi o tovarăşă demnă şi cumpănită, la care găseau răsunet gândurile şi năzuinţele sale.

Deşi soţia arhiducelui moştenitor era într'o situaţie dificilă şi delicată, a arătat totdeauna mult tact şi multă recunoştinţă, spre a ţine locul pe care-l merita. A fost ajutată mult în această luptă şi de chavaleresul împărat, care în 1909 i-a conferit titlul de Altetă.

O mână criminală, îndreptată din mari depărtări, a stins dintr'o lovitură vieţile acestor două fiinţe pe cari le legaŭ atâtea fire.

Arhiducele răniţ mortal la gât recomandă în grija soţieĭ sale soarta copiilor săi; în momentul când ea îl acoperea cu corpul, ca să-i apere viaţa, este lovită mortal de glontele fiorosului asasin.

Au trăit împreună o viaţă fericită, o viaţă bogată în iubire, şi armonia n'a fost întreruptă nici după moarte.

Tot împreună au plecat în grădinile minunate din Wallhala, lăsând în urma lor treĭ orfani îndureraţi, pe cari de sigur nu-i aşteaptă o soartă prea fericită.

Liviu P. Nasta

Abonamente de vilegiatură

pe lună în ţară: leĭ 1.50; pe lună în streinătate: leĭ 3. Pentru Germania Austria şi Elveţia: leĭ 4 pe lună.

Amintiri de la vizita din 1909 a arhiducelui Franz Ferdinand la Sinaia

Foto «Julietta».

Archiducele Franz Ferdinand, în mijlocul Familieĭ Princiare române la Sinaia

Manifestaţiile de doliu pentru asasinatul din Serajevo

-- Indignarea contra populaţiei sârbeşti din Bosnia şi Herzegoviaa --

Constantinopol, 17.— Presedintele Camerei otomane a telegrafiat presedintelui Camerei austriace, condoleanţele Camerei otomane cu ocaziunea atentatului, asociindu-se şi personal la doliul populaţiunii austroungare. (A. R.).

*

Paris, 17. — Camera. — D-l Viviani repetă şi la Cameră, ceeace a spus eri la Senat, arătând expresiunea simpatieĭ sale foarte recunoscute pentru împăratul Francisc Iosef. (Aplauze). D-l Deschanel s'a asociat în numele Camereĭ la cuvintele d-lui Viviani şi a adresat veneratului suveran şi mareĭ naţiunĭ, asa de crud încercaţi, omagiĭ de profundă simpatie şi de mâhnire. (Aplauze). (A. R.).

*

Londra, 17. — Camera Comunelor a adoptat o adresă către rege, exprimând groaza şi profunda simpatie pentru împăratul Franz Iosef al Austro-Ungariei, cu prilejul atentatului de la Serajevo. Prezentând adresa, d-l Asquith a zis: Ne aflăm în faţa uneia din crimele de necrezut, cari aproape ne fac să disperăm de progresul omenireĭ!

D-l Asquith a amintit recenta vizită a arhiducelui, care a lăsat amintiri neşterse. In urmă, în termeni mişcători, a adus omagiĭ împăratului Franz Iosef care împreună cu poporul său au fost în totdeauna amicĭ ai Angliei.

In numele opoziţieĭ, d-l Bonar Law s'a asociat la cuvintele adreseĭ.

O adresă analoagă a fost adoptată de Camera lorzilor prin aplauze simpatice. (A. R.).

Berlin, 17.— Presedinţii Dieteĭ şi Reichstaguluĭ au adresat ambasadoruluĭ austro-ungar telegrame de condoleanţe. (A. R.).

MANIFESTAŢIA DE DOLIU A CAMEREI UNGARE

Budapesta, 17. — *In şedinţa Camerei deputaţilor are loc o manifestaţiune de doliu în onoarea arhiducelui şi ducesei. Numeroşi deputaţi sunt îmbrăcaţi în negru. Presedintele exprimă doliul naţiunii ungare declarând că întreaga naţiune se strânge împreună împrejurul regelui cu o iubire nestearsă. In acelaşi sens vorbesc şefii celorlalte partide. D-l Apponyi declară: Trebue să ne dăm seama cari sunt forţele active cari aŭ adus acest atentat; de orice fel ar fi aceste forţe, trebuesc doborâte pentru ca tristele rezultate obţinute prin asasinat să cază chiar asupra autorilor lui.*

In numele românilor deputatul Pop exprimă profunda durere provocată de catastrofa care a aruncat un doliu aşa de mare asupra tutulor popoarelor monarhieĭ, mai ales asupra românilor cari în totdeauna aŭ fost devotaţi familieĭ regale printr'o fidelitate tradiţională. (A. R.).

ATITUDINEA PRESEI OTOMANE

Constantinopol, 17. — „Taswiri Efkiar“ exprimă speranţa că Austro-Ungaria va eşi mai întărită din nenorocirea de care a fost lovită; ceeace este de trebuinţă pentru echilibrul european şi pentru pacea universală.

*

— Ziarul „Ikdam“ vesteşte instinctele criminale ale asasinului, şi aminteşte că tot un sârb a fost cel care a ucis pe sultanul Murad după bătălia de la Kossowo.

Tot astfel „Le Jeune Turc“ şi „Osmanischesslloyd“ publică articole de fond de simpatie. (A R).

IMPRESIA IN SERBIA

Roma, 17. — La Belgrad, atât cercurile politice cât şi populaţiunea aŭ fost adânc mâhnite şi comentează cu îndurerare cele petrecute la Serajevo. Chiar cercurile naţionaliste arată mâhnire pentru cele întâmplate. Totuşi se atribue atentatului o însemnătate politică din cauza curentului iredentist cel mai fanatic căruia aparţineau autorii, ce nu sunt sârbi din regat. (A. R.).

IMPARATUL MULŢUMEŞTE PENTRU CONDOLEANŢE

Serajevo, 17. — Impăratul a exprimat prin mijlocirea guvernului provincial mulţumiri pentru condoleanţele exprimate de către presedintele Dieteĭ, Basagic, în numele musulmanilor, de vicepresedintele Dieteĭ, Cunaric, în numele croaţilor din Bosnia şi Herzegovina şi de vicepresedintele Dieteĭ Dimovic în numele partidului naţional sârb. (A. R.).

INCUNOŞTIINŢAREA COPIILOR ARHIDUCELUI

Praga, 17. — Ziarul „Chlar Narodna“ anunţă, că copiii regretatului principe moştenitor, cari se află în castelul de la Chlumetz, aŭ fost înştiinţaţi eri seara despre tragicul sfârşit al părinţilor lor.

Vestea le-a fost comunicată de către profesorul lor Stanovsky. Nenorociţii copiĭ aŭ izbucnit în hohote de plâns şi numai anevoe aŭ putut fi liniştiţi.

Contesa Henriette Chotek, sora ducesei de Hohenberg, a leşinat la aflarea veştei.

UN ABATE FRANCEZ DESPRE FRANZ FERDINAND

Paris, 17. — Abatele Leblond, un prieten intim al regretatului arhiducele Franz Ferdinand, publică într'un ziar un memoriu asupra arhiducelui, în care declară eronată credinţa că defunctul vroia să domnească prin sabie.

In Septembrie trecut, defunctul a spus abatelui, pe când acesta se afla în vizită la el în castelul din Chlumetz, următoarele:

„Timpurile pline de pericol aŭ trecut, pacea era periclitată, dar mulţumesc lui Dumnezeŭ, că împreună cu împăratul Wilhelm am reuşit să împiedicăm izbucnirea războiului“.

NOUL MOŞTENITOR AL TRONULUI IN AUDIENŢA LA IMPARAT

Viena, 17.— Noul moştenitor al tronului, Karl Franz Iosef a fost primit de împărat azi la amiazi într'o audienţă de o oră.

SOSIREA RAMAŞIŢELOR PA[illegible]ŞTI LA METCOVIK

Metcovik, 17. — Nenumăratele coroane depuse de doamnele din Metcovic, de ofiţeri şi de funcţionari, au fost transportate din tren pe yacht Compania de onoare trăgând salutul de onoare, vasul se mişcă încet având pe bord suita defunctului arhiduce tren pe yacht. Malurile râului Narenta erau întesate de lume, venită de prin sate şi îmbrăcată în doliu. Bărbaţii şi femeile ţineau în mâini lumânări aprinse. La apropierea vasului, toţi au îngenunchiat. Clerul a binecuvântat cortegiul funebru în sunetele clopotelor. Când vasul „Dalmat“ a sosit la gura Narentei, cuirasatul „Viribus Unitis“ a tras 19 salve. „Dalmat“ a acostat lângă cuirasat: cele două cosciuge au fost transportate pe cuirasat. Puntea din urma vaporului a fost prefăcută în capelă împodobită cu steagurile şi cu pavilioanele de război. Clerul naval a dat binecuvântarea în prezenţa guvernatorului, ofiţerilor şi mateloţilor. După orele 9 dimineaţa vasul „Viribus Unitis“ a plecat având pavilionul de război şi stindardul arhiducelui plecate în semn de doliu. (A. R.).

IMPARATUL WILHELM VA ASISTA LA INMORMANTARE

Berlin, 17.— Impăratul va merge cu o suită la Viena spre a fi de faţă la funeraliile arhiducelui. Se relevează că împăratul Wilhelm nu voeşte să prisnuiască împăratului Franz Iosef nici o greutate, ci voeşte doar să facă o ultimă onoare amiculuĭ său defunct şi soţieĭ luĭ. (A. R.).

TESTAMENTUL ARHIDUCELUI MOSTENITOR

Viena, 17. — Testamentul arhiducelui mostenitor este depus la avocatul Touder din Praga. El lasă întreaga sa avere, compusă din moşiile Konopişt şi Chlumetz, din antichităţi de valoare mare şi dintr'un numerar considerabil, celor 3 copiĭ ai săi.

*

Praga, 17.— *După ziarul „Prager Tagblatt“, principele moştenitor a fost asigurat la o societate de asigurare olandeză pentru suma de 30 milioane florini olandezi (66 milioane lei), iar soţia sa pentru suma de 15 milioane florini (33 milioane lei).*

*

Viena, 17. — După prânz s'a deschis în faţa împăratului şi arhiducelui Carol Franz Iosef testamentul luĭ Franz-Ferdinand, având o dată veche şi prin care prevede că întreaga sa avere este lăsată copiilor iar uzufructul ducesei de Hohenberg. (A. R.).

Gravele demonstraţii antisârbeşti din Bosnia şi Herzegovina

-- La Mostar 200 de sârbi au fost omoraţi şi casele lor incendiate --

Mostar, 17.— *Populaţiunea de aci a organizat manifestaţiuni contra sârbilor. Mai mulţi sârbi aŭ fost crunt bătuţi.*

*

Serajevo, 17 — Cu prilejul demonstraţiilor de eri, a fost arestat giuvaergiul sârb, Dumitru Nitricevici, care a tras focuri de armă asupra uneĭ patrule militare.

Armata a restabilit apoi ordinuea.

Seara o mare mulţime a parcurs străzile, intonând imnul imperial.

La intervale, oratorĭ din mulţime, ţineaŭ discursurĭ patriotice.

La Mostar, Trebinje, Doina-Tuzla populaţia s'a răsculat contra sârbilor.

La Mostar demonstraţiile aŭ fost sângeroase.

Mulţimea care demonstra, a incendiat 20 de case de ale sârbilor.

O ştire care nu se confirmă încă, spune că 200 de sârbi aŭ fost omoraţi.

URA SARBILOR CONTRA ARHIDUCELUI FRANZ FERDINAND

Sofia, 17. — **Cercurile politice sunt de acord în convingerea, că asasinatul a fost pregătit de o mână tare şi că planul a fost urzit în afară de monarhie.**

Ziarele apărute aseară, publicaŭ fără comentar ştiriĭ sârbe asupra asasinatului.

Ziarul de dimineaţă „Utro“, scrie între altele: Defunctul arhiduce era un sârbofob şi în ceea ce priveşte Serbia, un partizan al uneĭ politice războinice energice. In Belgrad se ştia aceasta şi domnea o teamă îndreptăţită. Sârbiĭ ştiaŭ că este inevitabil un conflict cu armele, îndată ce arhiducele se va urca pe tron. Din această cauză îl uraŭ.

Oamenii noştri politici sunt de părere că atentatul a fost organizat la Belgrad.

Ziarul relevează faptul că arhiducele a fost în totdeauna animat de sentimente simpatice faţă de Bulgaria dovadă că ziarul său personal „Reichspost“ a apărat cauza bulgară.

UN DEPUTAT SARB ARESTAT

Budapesta, 17.— **Ziarului „Esti Ujsag“ i se telegrafiază din Serajevo:**

Poliţia a arestat la Vişegrad pe deputatul bosniac Grigore Jeftanovici, şeful partidului sârbesc, bănuit că a dat bani atentatorilor.

La locuinţa luĭ s'au găsit bombe.

BOMBA CONTINEA PROECTILE „DUM-DUM“

Serajevo, 17. — **S'a stabilit că bomba era umplută cu proectile „dum-dum“, cari produc mari ruptuni şi provoacă înveninarea sângelui.**

[illegible]NDEREA GRANITEI DINSPRE SERBIA SI MUNTENEGRU

Serajevo, 17. — **Poliţia de la graniţă a fost întărită. Nimeni nu este lăsat să treacă în Serbia [illegible] Muntenegru. S'a introdus totodată o cenzură mai severă, ca pe timpul anexiunei.**

CAUZELE ATENTATULUI

Serajevo, 17. — *Stirea despre sinuciderea comisarului guvernamental, Gerda, nu este adevărată. Gerda a spus azi că atentatul nu este opera unor simpli conspiratori, ci este rezultatul trist al uneĭ întinse propagande, în serviciul căreia se găsceaŭ şi cei doi asasini.*

*

Serajevo, 17.— *La Mostar a avut loc o manifestaţiune a croaţilor şi musulmanilor cari şi-aŭ manifestat sentimentele lor de groază pentru atentatul comis şi aŭ străbătut orasul, strigând: Trăiască împăratul! De asemenea s'a strigat în contra Serbieĭ. Excese n'aŭ avut loc. (A. R.).*

*

Serajevo, 17. — *După demonstraţiile de eri, oraşul este în ruină.*

Comandantul corpului de armată de aci află că şi sârbiĭ se pregătesc pentru o demonstraţie a chemat la sine pe şefii lor şi le-a zis:

„Vă atrag atenţiunea că tunurile mele sunt încărcate“.

Băncile aŭ fost păzite eri de detaşamente militare armate cu mitraliere.

*

Serajevo, 17. — **In cursul manifestaţiunilor s'au aruncat cu pietre în ferestre. S'aŭ aruncat pietre şi spre palatul mitropolitului; acesta aflându-se în dosul uneĭ ferestre a fost uşor rănit.**

La Mostar continuă demonstraţiunile antisârbe. Un croat intrând în prăvălia unuĭ sârb, acesta a înjurat pe arhiducele ucis. Croatul cuprins de furie a rănit pe sârb cu o lovitură de cuţit; el a fost arestat.

Se anunţă demonstraţiuni şi mici excese şi dela Doboj, Samac şi Brcko.

Eri şi alaltăeri aŭ fost arestate numeroase persoane cari aŭ fost trimise înaintea poliţieĭ ori judelui de instrucţiune, dar aŭ fost puse îndată în libertate, după o mică cercetare. (A. R.)

*

Serajevo, 17.— *La Mostar a avut loc o manifestaţiune a croaţilor şi musulmanilor cari şi-aŭ manifestat sentimentele lor de groază pentru atentatul comis şi aŭ străbătut orasul, strigând: Trăiască împăratul! De asemenea s'a strigat în contra Serbieĭ. Excese n'aŭ avut loc. (A. R.).*

*

Serajevo, 17. — *După demonstraţiile de eri, oraşul este în ruină.*

Comandantul corpului de armată de aci află că şi sârbiĭ se pregătesc pentru o demonstraţie a chemat la sine pe şefii lor şi le-a zis:

„Vă atrag atenţiunea că tunurile mele sunt încărcate“.

Băncile aŭ fost păzite eri de detaşamente militare armate cu mitraliere.

*

Serajevo, 17. — **In cursul manifestaţiunilor s'au aruncat cu pietre în ferestre. S'aŭ aruncat pietre şi spre palatul mitropolitului; acesta aflându-se în dosul uneĭ ferestre a fost uşor rănit.**

La Mostar continuă demonstraţiunile antisârbe. Un croat intrând în prăvălia unuĭ sârb, acesta a înjurat pe arhiducele ucis. Croatul cuprins de furie a rănit pe sârb cu o lovitură de cuţit; el a fost arestat.

Se anunţă demonstraţiuni şi mici excese şi dela Doboj, Samac şi Brcko.

Eri şi alaltăeri aŭ fost arestate numeroase persoane cari aŭ fost trimise înaintea poliţieĭ ori judelui de instrucţiune, dar aŭ fost puse îndată în libertate, după o mică cercetare. (A. R.)

*

Serajevo, 17.— **La Travnik au avut loc manifestaţiuni patriotice din partea catolicilor şi musulmanilor, urmată de o manifestaţiune antisârbă. Spărgându-se ferestrele la şcoala sârbească, preotul sârb a tras focuri spre stradă, rănind o persoană. Numaĭ fiind arestat a scăpat de a fi linşat. (A. R.).**

*

Roma, 17. — *„Lokalanzeiger“* primeşte ştirea din Mostar, capitala Herzegovineĭ, că musulmanii şi maĭ ales croaţii aŭ provocat grave turburări, demonstrând contra elementului sârbesc. Se zice că sunt 200 morţi.

Mulţimea a asaltat case private, comercianţi sârbi, şcolile sârbeşti aŭ fost distruse, chiar casa mitropolitului sârb a fost dărâmată. Croaţii parcurg străzile oraşului strigând: „Moarte Serbieĭ“! Trupele s'aŭ arătat neputincioase a opri furia demonstranţilor. Sârbiĭ se închid în case şi se apără din toate puterile. Intrările străzilor sunt ocupate de jandarmerie, piaţa e ocupată de artilerie, multe linii telefonice aŭ fost întrerupte. (A. T. I.)

*

Agram, 17.— *Patru sute de cetăţeni şi de studenţi au străbătut la orele opt seara stradele purtând drapelul croat înfăşurat o crep negru şi portretul arhiducelui asasinat şi strigând contra sârbilor. O încăerare s'a produs între manifestanţi şi mai multe persoane cari se aflau în faţa unei cafenele. Cauza încăerării nu se cunoaşte. Se svoneşte că s'aŭ aruncat din cafenea, cu pietre, cari aŭ găurit portretul. După altă versiune s'aŭ tras focuri de revolver din cafenea. Manifestanţii aŭ spart ferestrele cafenelii distrugând mobilierul. Poliţia a risipit pe manifestanţi. Mai multe persoane aŭ fost rănite uşor.*

Un grup însemnat de manifestanţi a mers în faţa uneĭ case sârbe, de unde, precum se spune, s'aŭ aruncat sticle afară. Manifestanţii aŭ spart toate geamurile.

In acest timp un grup de studenţi naţionalişti, adversari ai partidului dreptului, aŭ bombardat cu pietre casa d-luĭ Starcevic, până ce sosind partizanii dreptului, aceştia i-aŭ împrăştiat.

O demonstraţiune analoagă s'a făcut în faţa caseĭ preşedintelui Dieteĭ, Medacovici. Manifestanţii aŭ început să spargă geamurile, dar poliţia i-a risipit. Zece persoane aŭ fost arestate şi apoi liberate.

Poliţia a luat toate măsurile. Manifestanţii aŭ spart geamurile la casa deputatului Ribar, din coaliţiunea sârbo-croată.

Pe zidurile unei case s'a lipit un afiş, spunând că inscripţiunea stradeĭ ce poartă numele poetului sârb Zmajovan trebue cât maĭ curând stearsă, altfel va fi ştearsă cu violenţă. (A. R.).

DEMONSTRAŢIILE DIN VIENA

Viena, 17. — **Astă-seară la orele 9 studenţiĭ germani naţionalişti au demonstrat contra Serbieĭ la legaţiunea sârbească, şi cu toate că poliţia păzeşte palatul de două zile studenţiĭ s'aŭ apropiat şi aŭ cântat „Gott erhalte“; apoi ridicând sus un steag sârbesc i-aŭ dat foc strigând: „Jos Serbia! Trăiască dinastia habsburgică, trăiască Austria“!**

Locatariĭ palatelor din apropiere aŭ apărut la geamurĭ şi aŭ participat la demonstraţie, insultând Serbia.

Poliţia intervenind a evacuat strada.

Studenţiĭ aŭ mers apoĭ la monumentul Schwarzenberg unde unul din eĭ a ţinut un discurs pe care l'a terminat cu cuvintele: „Trebue să răzbunăm moartea principelui moştenitor, trebue declarat Serbieĭ războiul“.

SVONURI ALARMANTE

Serajevo, 17.— *Svonurile răspândite de ziarele străine despre un atentat în contra şefului provinciei Bosnieĭ, generalul Potiorek, şi despre incendiarea oraşului Mostar, sunt pe deantregul născocite.*

Noaptea a trecut în linişte. Nu s'aŭ făcut de cât câteva arestări pentru delicte uşoare, iar arestaţiiaŭ fost puşi îndată în libertate. De asemenea dimineaţa a fost calmă. (A. R.).

SCANDALUL DIN ŞEDINŢA SABORULUI

Agram, 17.— Iu şedinţa de azi a Saboruluĭ a izbucnit un scandal imens din cauza atentatuluĭ.

Membriĭ partiduluĭ Frank aŭ făcut un zgomot infernal strigând: „Jos Serbia, jos sârbii“.

Şedinţa a fost prezidată de Medakovicĭ, de origine sârb, care a fost huiduit şi pe care nu aŭ voit să-l lase să prezideze; ei strigaŭ: „In numele Saboruluĭ croat nu poate vorbi un sârb“.

Sgomotul a fost atât de mare în cât preşedintele a fost nevoit să suspende şedinţa.

In timpul pauzeĭ membriĭ partiduluĭ Frank strigau necontenit: „Serbia trebue să piară din coaliţie“.

Luĭ Pribicevicĭ i-au strigat să plece în Serbia, căcĭ trăeşte din baniĭ primiţi de acolo.

Din cauza zgomotuluĭ infernal preşedintele suspendă din nou şedinţa. La redeschidere preşedintele Medakovicĭ face semn cu batista stenografiilor, cărora le dictează declaraţia de condoleanţe a Saboruluĭ pe care o declară ca votată, apoĭ închide şedinţa.